

posluchači učitelství 1. stupně

Syllabus

doc. PhDr. Jiří Dan, CSc.

Cíl programu: v návaznosti na přednášky z předmětu Psychologie duševního vývoje poskytnout posluchačům doplňující informace a posílit jejich schopnost reflektovat vývojově-psychologický přístup k chápání vybraných problémů

Požadavky k zápočtu:

- 1) min. 50% aktivní účast na seminářích
- 2) znalost témat probíraných na seminářích
- 3) vypracování 2 seminárních prací (seminární úkol 1 vždy, sem. úkol 2 nebo 3 nebo 4)

Literatura k dalšímu studiu:

Matějček, Z.: Vývojové poruchy čtení. SPN, Praha 1974 nebo

Švancara, J. (ed.): Diagnostika psychického vývoje. Avicenum, Praha 1974

Matějček, Z.: Praxe dětského psychologického poradenství. Praha, SPN 1991

Materiály poskytnuté examínátorem.

Viz též: www.ped.muni.cz/wpsy/kestazeni/dan_dodVP.doc

Konzultace: v konzultačních hodinách.

Dan 26. 2. 2005

Příloha: zadání seminárních úkolů. Odevzdávají se napsané na PC nebo psacím stroji i s vyplněnými protokoly.

Seminární úkol 1:

1a. **Orientační posouzení laterality.**

Posuďte laterální u 3 dětí ve věku 5;0 až 7;6 let.

Zkoušky oka: - kukátko

- manoptoskop.

Zkoušky ruky: - sáhni si na ucho, nos, koleno.

- Jak nejvýš dosáhneš.

Otázka: Kterou rukou si čistíš zuby?

1b. Určete **zobrazovací schéma** v kresbě postavy u 3 dětí ve věku 5;0 až 7;6 let.

K hodnocení užíjte postupu Ley Švancarové.

Pomůcky: papír formátu A5 (na výšku), podmínky viz text L. Švancarové.

Instrukce (chlapci): nakresli pána, ale nejlíp, jak umíš.

Instrukce (děvčata): nakresli maminku, ale nejlíp, jak umíš. Čas neomezen.

1c. Administrujte **Jiráskův-Matějčkův kresebný Orientační test školní zralosti.**

Popište provedení výzkumu. Výsledky stručně interpretujte.

Seminární úkol 2:

Životní příběh

Zachyťte životní příběh (vyprávění) 18-22leté ženy (platí pro posluchačky), 18-22letého muže. Nejedná se o posluchače pedagogické fakulty. Instrukce: "Pověz mi svůj životní příběh."

Možné doplňující dotazy: Charakterizuj sebe v dětství, své sourozence, své rodiče atd. Vyprávění může zahrnovat periodu od prvních vzpomínek do současnosti nebo třeba posledních 14 dní. Rozsah: 2 - 3 strany.

Úvodem stručně popište její/jeho rodinu.

Po skončení "vyprávění" ještě doplňte, pokud jste tyto informace už nezískal/a:

Struktura rodiny: rodiče, sourozenci, věková vzdálenost mezi nimi, příp. prarodiče.

Po skončení interview se zamyslete nad těmito otázkami a případně k nim položte další doplňující dotazy.

1. Jaká byla atmosféra v rodině (ve smyslu autokratická vs. demokratická), kdo měl v rodině největší moc, kdo rozhodoval. Jaké byly rodinné hodnoty, jaký socioekonomický a sociokulturní status. Jaký byl vztah respondenta k jednotlivým členům rodiny.
2. Jak probíhá odpoutávání z rodičovské rodiny.
3. Lze některé období, některou událost označit za rozhodující pro další život.
4. Jaké očekávání má respondent od budoucnosti: vlastní vývoj, vlastnosti partnera, povolání, děti.

Pokud dotazovaná/ý nechce na některou otázku odpovídat, nenaléhejte, ale uveďte ji ve zprávě.

5. Na kterou doplňující otázku si těžko vzpomínal nebo si nemohl vzpomenout?
6. Které z determinant psychického vývoje příznivě ovlivňují její/jeho "životní prognózu"?
7. Jakými možnými riziky je ohrožen její/jeho další vývoj?
8. Jaké pocity sděloval respondent v průběhu interview?
9. Jaké pocity měl tazatel v průběhu interview a po něm?

Pokuste se je interpretovat.

Seminární úkol 3.

Pozorování dětské hry.

1. Popište hru dvou dětí nebo skupiny ve věku 3-8 let.

2. Popište anatomické (statické) a fyziologické (dynamické) znaky jednoho dítěte.

Znaky anatomické: přibližná tělesná výška, odhadnutá hmotnost, zdánlivé stáří, postava (slabá, střední, silná, zavalitá), popis jednotlivých částí obličeje i ostatního těla (obličej - celkový tvar, plnost a barva, důlky na bradě a tvářích, kosmetické vady a jizvy). Vlasy: barva, tvar, hojnost, účes, popř. střih. Barva: světle plavá až černá, vlasy ryšavé, rutilní („zrzavé“).

Tvar vlasů: rovný, vlnitý, kadeřavý, kudrnatý. Střih a účes: vlasy sčesány nazad, dopředu, na stranu, kde je pěšinka.

Čelo, obočí, oči, ušní boltce, nos, rty, zuby a brada:

popisujeme velikost, tvar, barvu, průběh a polohu, proporcionalitu vzhledem k celému obličejí.

Ruce a paže: "normální", nápadně dlouhé nebo krátké, svalnaté nebo slabé, plné, hubené, kostnaté. Nohy: jako ruce, též číslo obuvi.

Znaky fyziologické: způsob chůze, a běhu, gestikulace a mimika (nápadná, utlumená), způsob řeči (stránka formální: hlasitá, tichá, vady výslovnosti, vady artikulace; stránka obsahová: bohatá, utlumená řeč, mutismus, agramatismy).

3. Hru klasifikujte podle některého známého klasifikačního schématu.

4. Hru interpretujte v souladu s některou známou teorií hry.

Rozsah: 2-3 strany.

Seminární úkol 4.

Analýza pohádky pro děti

Přečtete 2 pohádky pro děti (uved'te přesnou citaci).

Pohádky analyzujte podle těchto kritérií (každou zvlášť):

1. Osoby v pohádce a jejich charakteristiky.

2. Prostředí pohádky (sociální úroveň, místo a čas).

3. Děj, motivy jednajících hlavních osob, jednání vedoucí k cíli.

4. Představa jednání, vliv na fantazii dítěte a jeho osobnostní vývoj.

----oO----